

Opis bibliograficzny: Jarosław Kudaj, *Światopoglądowa funkcja praktyki artystycznej*, [w:] *Fotografia jako ideologia*, broszura, Foto Forum, Medium For Art Forum 5, Wrocławska Galeria Fotografii, Wrocław 19 maja 1978, [s. nslb.]

Uwagi:

Słowa kluczowe: fotomedializm, Foto-Medium-Art, ideologia, marksizm, sztuka, społeczeństwo, obiektywizm, instytucja

Tekst:

Powszechnie uważa się, że praktyka jest świadomym i celowym działaniem, w trakcie którego następuje przekształcenie i zaspokajanie materialnych potrzeb, czyli inaczej, że jest to działalność zmysłowo-materialna.

W sztuce przekonanie to związane jest nie tyle z indywidualnym procesem twórczym, co z powszechnym wyobrażeniem o roli i zadaniach sztuki w społeczeństwie. Z zakresu czynności praktycznych wyłącza się tu na ogół działania twórczo-projektujące, sytuując je w tzw. teorii sztuki.

Sztuka zorientowana społecznie, odwołując się do marksistowskiej koncepcji praktyki, staje się trudnym zadaniem wyjaśniania w kategoriach społecznych indywidualnej działalności artystycznej. Czym innym bowiem są celowe działania składające się na społeczną praktykę artystyczną, czym innym natomiast działania indywidualne konstytuujące praktykę indywidualną.

Sens czynności indywidualnych wyznacza indywidualna struktura światopoglądowa. Sens czynności społecznych wyznacza struktura funkcjonalnie podobna. Z uwagi jednak na podporządkowanie społecznej praktyki artystycznej, tak jak innych typów praktyk z terenu humanistyki, praktyce prawno-politycznej, struktura ta nie ma charakteru światopoglądowego, lecz formę w różnym stopniu zwerbalizowanego systemu ideologicznego.

Obie subiektywne struktury: indywidualna – światopoglądowa i społeczna – ideologiczna, obiektywizują się gdy urzeczywistniają się w realnym działaniu. Wtedy, kiedy ich praktyka przyjmuje charakter materialno-zmysłowy.

Obiektywizacja w przypadku społecznej praktyki artystycznej zawsze zaspokaja zapotrzebowanie społeczne, które regulowane jest przez obiektywny kontekst społecznej świadomości artystycznej. Na kontekst ten składa się cała materialno instytucjonalna baza sztuki.

Układ instytucjonalny, zainteresowany swoją ciągłą reprodukcją może ją realizować jedynie poprzez społeczną izolację sztuki. Tylko wtedy pierwotne wartości artystycznej przekształcają się w estetyczne i stając się w ramach tego układu wyłącznymi celami praktyki artystycznej, gwarantują jego nienaruszalność. Wyizolowana społecznie materialno instytucjonalna baza sztuki stanowi trwały kontekst społecznej świadomości artystycznej. Z tego też powodu, obiektywizacja indywidualnej praktyki artystycznej ma charakter odczytywany jako społeczny, gdy odbywa się pod dyktando panujących w tym układzie przekonań ideologicznych. Natomiast w przypadku, gdy z uwagi na kontekst subiektywnej struktury światopoglądowej odrzuceniu ulegają zarówno społecznie akceptowane wartości sztuki jak i sposoby ich realizacji, społeczna funkcja sztuki przestaje być na jej forum czytelna.

Odrzucając całą dotychczasową strukturę materialną sztuki, indywidualna praktyka artystyczna staje wobec konieczności budowy nowego jej modelu. Rozpoczyna się działalność ściśle teoretyczna, obejmująca całość rzeczywistości społecznej. Praktyka, dotycząc materiału myślowego, staje się praktyką teoretyczną. Nie służy zaspokajaniu potrzeb materialno-zmysłowych, lecz przekształcaniu świadomości artystycznej tak, by zgodna była z aktualną rzeczywistością. Nie projektuje nowych, lepszych wartości artystycznych. Od sztuki uznanej oddziela ją bariera nowej świadomości. Dlatego w układzie społecznym obiektywizować się może w sposób czytelny albo jako werbalna negacja jego form, przekonań, ideologii, albo przy próbie lokalizacji w kontekście obiektywnym sztuki, jako krytyczny eksperyment badawczy